

GELOOF ALS PRACTISCHE LEVENSWAARDE

Er is niets in de wereld, dat zo weinig geacht wordt en gelijktijdig zo intens gebruikt door de mens als het geloof. We kunnen geloof direct al splitsen in; op waarschijnlijkheid gebaseerd geloof, op geestelijk geloof en; een persoonlijk geloof. Alle drie deze vormen spelen een grote rol in de moderne maatschappij. Alle drie deze vormen hebben een directe invloed op uw eigen dagelijks leven.

In de eerste plaats: waarschijnlijkheidsgeloof. Wanneer u leest in uw krant, dat in Amerika een geschil is uitgebroken, b.v. te Little Rock, dan, wéét u dit niet. U neemt echter aan, dat een ander het wél weet. U gelooft op gezag en het is zeer waarschijnlijk, dat dit geloof niet beschaamd zal worden. Wanneer u handel drijft, dan gelooft u direct, dat een andere betalen zal na 3 maanden, anders zoudt u niet leveren. U levert, rustig op 3 maanden in de overtuiging, dat dan dit bedrag inderdaad binnen zal komen. U gaat op goed geloof kopen. Wanneer er op het pakje staat, dat de inhoud is een half pond laten we zeggen macaroni, eerste kwaliteit, nog gemaakt met ei in het deeg, dan gelooft u dat. U gaat het meestal niet nawegen. Dat doen maar enkelingen. U zoudt zonder dat geloof eigenlijk niet eens kunnen leven, want anders zou je alles zelf moeten doen. Wanneer een vriend in huis zegt: O, wat is het een koud weer buiten, dan zult u in 9 van de 10, gevallen alvast uw winterjas aantrekken, voordat u het zelf hebt vastgesteld. Geloven in deze zin is een noodzaak. Zonder dat geloof in elkaar, geloof in een gemeenschappelijke waarde, die niet te ontkennen is, zou de mensheid geen gemeenschap kunnen vormen. Er is dus een zeker aanvaarden van de omgeving en van de mensheid nodig om te leven.

Het tweede punt, het z.g. geestelijk geloof, is juist gebaseerd op de punten, die we niet kunnen waarnemen. Een dergelijk geloof baseert zich over het algemeen op openbaringen die - wat hun bronnen betreft - moeilijk zijn na te gaan. Om u een voorbeeld te geven: Het Christendom regeert de hele wereld, maar historisch is het absoluut niet mogelijk vast te stellen, dat Jezus geleefd heeft. De Mozaische wetgeving wordt gezien als geschreven door God, maar er is niemand, die erbij is geweest, toen God ze schreef. Als Mozes het had gewild, had hij ze zelf ook kunnen maken. Men gelooft deze dingen, omdat men behoefte heeft aan de wet, aan de regel, behoefte heeft aan iets wat verder gaat dan het zuiver stoffelijk bestaan. De meeste mensen geloven in een voortbestaan. Nu is het erg moeilijk om daar een overtuigend bewijs van te geven. Zeker, u kunt zeggen, dat ik zelf hier, zoals ik hier op het ogenblik voor u zit, óók een overtuigend bewijs ben. Maar dat is een kwestie van geloof, niet van weten. U weet niet wat ik ben. U gelooft ten hoogste, dat ik ben wat ik zeg te zijn. U gelooft in hulp en bijstand, die u van anderen kunt krijgen. De kinderen geloven in de engelen Gods, die met hen gaan; anderen in "het bloed van het Lam", dat hen reinigt; weer anderen aan de mogelijkheid om herboren te worden in Christus; weer anderen misschien in het ingrijpen van goden of demonen. Maar zijn die dingen nu werkelijk? Niemand kan het bewijzen. Er is zelfs geen enkel bewijs, dat dit waarschijnlijk maakt. Er is niets. Het vreemde van het geestelijk geloof is, dat het een kunstig, wonderlijk bouwwerk is, dat in een klaarblijkelijk luchtledig is opgetrokken. Want het ligt buiten het redelijk menselijke en kan als zodanig nooit door de mens redelijk worden verklaard of erkend.

De derde soort van geloof is het persoonlijke geloof. En nu moet u me niet kwalijk nemen, wanneer ik hier maar een paar voorbeelden geef en niet in staat ben om het geheel duidelijk en omvattend te behandelen. Dat zou te veel tijd vergen. Heeft u wel eens het idee, dat het ú tegenzit? Gelooft u wel eens, dat u schuldig bent, ook al is het niet redelijk dit aan te nemen? Gelooft u wel eens, dat u achtervolgd wordt, ook al is er geen enkele zin en geen enkele reden voor? Gelooft u wel eens, dat iets goed zal gaan, ook al is dat redelijk helemaal niet vaststelbaar? Wanneer u dergelijke dingen gelooft, dan is dat uw persoonlijk geloof. Het is uw poging om door middel van een opbouw van geloofswaarden iets te rationaliseren.

Wanneer u zegt; "O, dat zal mij best gelukken" en u gelooft dat innig en intens dan heeft u een grote kans 't het gelukt. Maar u gelooft het omdat, het een zó innige wens is, dat u

eenvoudig niet in staat bent om het tegendeel mede in uw berekeningen op te nemen. U zoudt er bang voor zijn toe te geven, dat u niet zoudt kunnen slagen. Wanneer u zegt: "Ik word achtervolgd", dan heeft u waarschijnlijk een schuldbewustzijn. Een schuldbewustzijn, dat u dwingt ergens áchter u een figuur te scheppen om te vermommen voor uzelf, wat zelf in eigen ogen als fout optreedt. Op deze wijze gelooft men in demonen en in bezetenheid, die persoonlijk is. En het is uiteindelijk niets anders dan een eigen schuldbewustzijn. Het is niets anders dan een poging om in het luchtledige een verklaring te scheppen voor die zaken, die stoffelijk en mentaal niet aanvaardbaar zijn.

Bijgeloof behoort daar ook bij. Bijgeloof b.v. stelt, dat vele dingen invloed op ons hebben. En ú bent natuurlijk niet, bijgelovig. Maar gooit u b.v. ook zout over uw schouder, als u zout morst? En dan vooral over de linkerschouder? Dan gooit u het n.l. de demon in het oog en dan komt er geen ruzie. Of loopt u ook altijd liever om een ladder heen misschien? Want ja, onder die ladder – nee, wij doen het natuurlijk alleen om geen verf of geen water op ons goed te krijgen – maar onder die ladder woont eigenlijk een demon en die zou met je mee kunnen gaan, als je er onderdoor gaat en dat brengt ongeluk. Onredelijk? Neen. Wederom een poging tot rationalisatie, een poging om een verklaring te geven, die niet overeenstemt met de werkelijkheid. Mag ik dus als eerste stellen voor deze avond, dat geloof vanuit stóffelijk standpunt geen realiteitswaarde heeft, dus geen werkelijkheid in stoffelijke zin.

De tweede vraag: Kan een mens leven zónder geloof?

Wat betreft het geloof in waarschijnlijke zaken, ach dat heb ik u al verteld, daar kunt u niet zonder. Maar kunt u dan zonder een geloof aan een God? Zonder een geloof aan een betekenis van het leven? Ik meen van niet. Want een mens moet streven, hij moet werken, hij moet komen tot een werkelijke inhoud van zijn bestaan. En dat kan hij alleen, wanneer het leven een continuïteit is; niet slechts één bliksemflits in het duister van het niet, zó opgekomen, zó vergaan om nooit meer herinnerd te worden. Zelfs degenen, die een persoonlijk voortbestaan ontkennen, geloven tóch nog – gelóven, let wel dat op enigerlei wijze hun betekenis, hun werk, zal blijven bestaan, dat ze invloed zullen hebben op de wereld, nadat ze dood zijn. Want de mens kan geen genoeg nemen met de overgang. Hij kan geen genoeg nemen met dit scheiden uit de wereld en daarmee de volledige uitblussing van al zijn daden. Hij moet daarvoor een verklaring vinden. Die verklaring vindt hij dan in God.

En nu spreken verlangens mee. De mens zou zo graag al zijn vijanden kwellen. Een atavisme, zeker; maar het is er dan toch. De mens zou zo graag zelf volledig gelukkig zijn, rijker dan ieder, verzadigd in alle opzichten. En daarom scheidt hij een hemel. Hemel en aarde zijn voorstellingen, die alleen kunnen worden aan gevuld door de hel, omdat een ieder demonen kent, elk in zijn naaste omgeving. Mensen, die niet passen bij hem, die zondig zijn, die niet zijn stellingen aan vaarden. En laat ons eerlijk zijn, een dergelijk geloof is een lange tijd nodig geweest. Het geloof is een praktische levenswaarde. Want de oudste astrologische tafels ter wereld zijn van de Chaldeeën. De Chaldeeën maakten deze berekeningen uit religieus standpunt. De oude kennis van Egypte hebben we voor 3/4 te danken aan het priesterdom, dat een groot gedeelte van deze geschriften, deze tekeningen en gebouwen maakte uit een religieus (dus geloofs-) inzicht en standpunt, zonder redelijke, mentaal redelijke redenen.

Het feit, dat de beschaving van het Westen is opgebouwd en is kunnen komen tot wat het heden is, is te danken aan het geloof. Want dat geloof heeft – de kloosterorden geschapen, die – weggesloten, veilig temidden van de wildernis de cultuur van vervallen dromen hebben doen voortbestaan. Hetzelfde geloof is het geweest, dat vooraan is gegaan bij de kolonisatie. En dan moogt u zeggen, dat het stóffelijk was, dat het ging om macht. Maar in feite was de geloofsijver, het fanatieke streven en werken van zovele mensen nodig om een kolonisatie een werkelijk redelijke zin te geven. Laat ons begrijpen, dat b.v. Amerika gekoloniseerd werd door desperado's haast, maar mensen, die slechts voort konden gaan, omdat ze achter zich de kerk hadden. Een macht, zeker; maar ook een drijfveer. De mensen, die Canada hebben opgebouwd, de Hugenoten, de vluchtelingen ook, die het tegenwoordige Noord-Amerika hebben bevolkt en daar een begin hebben gemaakt van die grote smeltkroes der beschaving, die Verenigde Staten heet, dat waren ook mensen, die uitweken omwille van hun geloof. Het geloof heeft dus wel degelijk een praktische, een redelijke betekenis.

Maar het gaat veel verder. Of u wilt of niet, u gelooft in een hiernamaals en u gelooft in een God; en daarom laat u veel dingen na, die u anders zoudt doen. Datzelfde geloof brengt u ertoe te streven, waar ge anders misschien liever ..... nu ja, het er gemakkelijk van zoudt

nemen. Het geloof brengt u ertoe van andere mensen iets te tolereren, dat u anders direct tot doodslag gebracht zou hebben. Wanneer u in de minderheid bent en u zoudt eigenlijk weg moeten kwijnen, verslagen, onderdrukt, alles in het leven u ontnomen, dan hebt ge uw geloof. Ge grijpt u er aan vast en ge leeft. Geloof is een noodzaak. U kunt niet tevreden leven zónder geloof. Maar dat geloof moet toch m.i. wel redelijk blijven. Redelijk zover als dat dan mogelijk is met een waarde, die zich met het ontastbare, het onbewijsbare, bezighoudt.

U zult zich afvragen: "Wat voor een geloof wilt u dan voorstellen? Een nieuwe vorm soms?" Neen. Ik heb geen bezwaar tegen het Christendom of tegen enige andere grote wereldgodsdienst. Evenmin heb ik bezwaar tegen het sektarisme van de kleinere groepen, of zijn er in mij bezwaren gerezen tegen de praktijken zelfs van de meest primitieve geloofssoorten. De wijze, waarop we geloven echter, is belangrijk. Het geloof werkt in ons. Dit vreemde en ongewetene scheidt banden, die we niet kunnen verklaren. Het is al zo vaak gebleken, dat een mens, die geloof had, wonderen kon doen, nietwaar? Nu kunnen we misschien niet bewijzen, dat Petrus indertijd over de wateren van het meer van Tiberias is gewandeld, totdat hij zijn geloof verloor; waarop Jézus over de wateren wandelde om hem te redden. Maar het is dan toch wel vreemd, dat deze verhalen de hele wereld rond gaan.

We kunnen het misschien dichter bij zoeken. Nergens in de medische wetenschap staat, dat je een mens kunt genezen, alleen wanneer je gelooft. Er staat ook nergens, dat geloof het beste geneesmiddel is. Er is geen enkele pharmacopea te vinden, waarin u kunt zoeken en zeggen: "Het recept voor hoofdpijn, men neme twee eetlepels geloof plus zoveel aqua destillata". Toch maakt dezelfde arts, die dit geloofsgenezen dwaas vindt, soms gebruik van zogenaamde "onschuldige" pillen om voor de genezing een gunstige "mentaliteit" te doen ontstaan. Er zijn gevallen bekend, waar men b.v. morfinisten op de duur injecties gaf van zout water zo het lichaam ontwennende, terwijl de mentale gewoonte nog niet geheel verbroken was. Er zijn gevallen bekend, waar broodpillen werden gegeven tegen imaginaire ziekten en die fantastisch goede resultaten hadden. En dat staat wel vast. Geloof heeft dus klaarblijkelijk wel een invloed. Het geloof zal mensen kunnen genezen. Dat geloof zal mensen doen slagen, waar anderen eenvoudig ónder gaan. Hoe vaak hoort u niet van helden in de oorlog, die de strijd overleefden, dat ze het gevoel hadden, dat het hun dag niet was, dat ze niet zouden sterven. En hoe vaak heeft u ook het tegengestelde gehoord over mensen, die gevallen zijn: Ja, ze wisten dat ze zouden doodgaan. Is dat nu een werkelijk feit? Is dat een kennen van de toekomst? Of is het misschien een geloof, dat een bepaalde instelling met zich meebrengt?

Wanneer u gelooft, dat het u slecht gaat, gaat het u slecht. Wanneer u gelooft, dat het u goed gaat, gaat het u goed. Waarom? Omdat het geloof méér is dan alleen een reeks van stellingen of het aanvaarden van bepaalde bovennatuurlijke krachten. Het geloof is een instelling van het wezen. Wanneer u gelooft, dan scheidt u een zekerheid, die zich aan het redelijke onttrekt. D.w.z., dat u een stabilisator in u heeft, die het u mogelijk maakt voort te gaan, waar elk redelijk streven zou versagen. En willen we het gooien op het bovennatuurlijk vlak, dan kunnen we daar nog bijvoegen: Een werkelijk oprecht geloof en een intens vertrouwen brengt de mens tot het activeren van al zijn bekwaamheden, ook zijn geestelijke, waardoor hij in contact komt met geestelijke krachten van vaak grote invloed en grote intensiteit. Dus er is wat te zeggen voor een geloof, een redelijk geloof, dat niét op het bovennatuurlijke alleen af wil gaan en dat toch voortdurend in dat geloof zijn kracht vindt; dat voortdurend in een aanvaarding het vermogen vindt om voort te gaan, waar anderen struikelen of aarzelen.

Hoe dit te stellen? In de eerste plaats: Wanneer u gelooft, geloof zónder voorbehoud. Zeg niet: "Ik geloof, dat God mij zal helpen. En nu hoop ik maar, dat Hij het doet." Dat laatste is een ontkenning. Hoe vaak zien we niet mensen, die zeggen: "O, God, hier lig ik op mijn knieën en ik smeed U: sta mij bij." En die dan achteraf zeggen: "Ik heb gebeden, hopelijk haalt het wat uit." Hoe vaak gebeurt het uzelf niet, dat u iets werkelijk verlangt, maar dat u ook aarzelt en dat u zegt: "Ja, maar kan ik het nu wel?" Of: "Zál ik het nu wel doen? Wanneer je gelooft, aarzel niet. Vertrouw volledig in dat, wat je gelooft. Eerst op die manier kun je tot een werkelijke harmonie komen in je eigen wezen, al je krachten activeren en bovendien - willen we dus het bovennatuurlijke er weer bijnemen - andere krachten bewegen met je mee te werken, putten uit krachten, groter dan de jouwe.

In de tweede plaats: Geloof kan alleen daar werkelijk werkzaam worden, waar de rede stilstaat. Wanneer we iets gaan geloven, wat niet redelijk is en waarvan het tegendeel te bewijzen zou vallen, dan hebben we daarmee voor ons zelve een bron van conflicten geschapen. We hebben niets aan conflicten. We kunnen wel geloven, dat de maan van groene kaas is; maar als dat zo is, dan zijn we doodsbang dat de kaasmarkt zal kelderen op het ogenblik, dat de eerste raket naar de maan gaat. Neemt u me niet kwalijk, het klinkt misschien een beetje leuk, maar is het niet zo? Je hebt er niets aan, wanneer je gelooft zonder rede. Als je gelooft, dat het morgen mooi weer zal zijn, luister dan gerust naar het weerbericht en houd daar ook rekening mee. Dat bedoel ik maar. Tenzij in je de zekerheid is, dat dit mooie weer zó belangrijk is, dat het niet anders kan óf het zal mooi weer zijn. En dat komt maar zelden voor. Want dat betekent dat het mooie weer een kosmische betekenis zou hebben en niet alleen een vervulling van een kleine wens van uw eigen wezen zou zijn. Dus; Leef in de eerste plaats als mens. Baseer je niet te veel op geesten en goden; baseer je niet te veel op verlossers en dergelijke, die het wel "even" voor je op zullen knappen.

Een bekend gezegde zegt: God helpt hen, die zichzelf helpen. En dat is waar. Want indien wij redelijk handelen volgens ons beste weten en kunnen en geloven, dát het noodzakelijk slagen ons gegeven wordt, dan hebben we de kans, dat we inderdaad slagen. Neen méér; we hebben de zekerheid! Maar zodra we gaan geloven of denken, dat een ander het wel zal doen, dan zijn we verkeerd, dan gaat het niet. Practisch gezien is een geloof, dat rekent op het ingrijpen van goden, van demonen, van heiligen, van engelbewaarders en dergelijke, een geloof, dat de mens ertoe brengt, zijn eigen streven stil te zetten en nu maar rustig af te wachten. Een dergelijk geloof kan nooit juiste resultaten geven. De mens moet aan zichzelf werken, hij moet aan zichzelf bouwen. Wanneer hij dat op de juiste wijze doet, zal hetgeen hem ontbréekt door het geloof worden aangevuld, maar meer ook niet.

Ten derde: Wanneer u iets gelooft, en het is u een innerlijke zekerheid, laat u nooit verleiden om daarover te debatteren. Het klinkt misschien vreemd, maar een debat over een geloof betekent een zoeken naar argumenten over iets wat onbewijsbaar is. Debatteer niet over je geloof, maar lééf ernaar. Dat is véél belangrijker.

Ten vierde: Wanneer je gelooft, is dat niet iets voor feest- en hoogtijdagen. Wanneer je gelooft in de rechtvaardigheid Gods op zondag, handel dan naar die rechtvaardigheid Gods op alle andere dagen. Want zij die zeggen te geloven en handelen, tegen dit geloof, zullen ófwel hun geloof verliezen en daardoor ongelukkig zijn, danwel - wat veel meer gebeurt - door het innerlijk schuld bewustzijn tot een zodanige onrust komen, dat zij nergens werkelijke vrede vinden. Dat zij in de roes van daden en bereikingen alleen maar een zelfvergetelheid zoeken, zonder ooit voor zichzelf of voor anderen werkelijk iets te betekenen.

En dan het laatste punt: Wanneer je geloof je zegt te handelen, vraag dan niet naar de consequenties. Weet u, er zijn een hele hoop mensen, die geloven inderdaad, dat er geschreven staat: "Gij zult niet doden". Maar als ze voor de keuze staan om soldaat te worden of tegen de muur gezet te worden of in een arbeidsbataljon te worden ingedeeld, dan gaan ze maar liever naar het front. Er zijn een hele hoop mensen, die geloven, dat er eerlijk geschreven staat: "Gij zult niet stelen." Maar als zij kans zien om 100% winst te maken door onkunde van een tegenpartij dan doen ze het rustig, niet beseffend dat dit ook diefstal is; of misschien zichzelf voorpratend, dat dit een gerechtvaardigde zakenpraktijk is. Men zegt: "Eert uw vader en moeder". En menigeen neemt aan dat eren te kunnen voldoen door de ouwelui, die lastig worden en niet meer van "onze stand" zijn, in een gesticht onder te brengen en te zorgen, dat ze eten, drinken en kleding hebben. Dat is geen "eren". Men zegt in al deze dingen, al deze geboden te geloven; men handelt er niet naar. Kijk eens, de consequenties daarvan zijn misschien onaangenaam. Wanneer die oude mensen doodsimpele mensen zijn en je krijgt je vriendin, freule van Zus en Zo, de baron of de nieuwe industriemagnaat op bezoek, of misschien zelfs de nieuwe elite en adellijke voorman van de partij, nu ja, dan is het misschien niet prettig. Maar is het niet beter eerlijk en oprecht uit te komen voor wat je bent? Is het niet beter om minder te verdienen? En is het niet beter om met een gerust geweten in de gevangenis te zitten of desnoods gedood te worden dan om te zondigen tegen je geloof? Als je zondigt tegen dat geloof, vrienden, dan bega je de enige zonde, die er te begaan is: dan zondig je tegen jezelf. Je ontnemt jezelf de inhoud van je leven. Je scheidt tweeledigheid, twijfel; en daardoor kun je niets bereiken.

U ziet, het gaat er niet om wát je gelooft maar het gaat er om hoe je gelooft, en hoe je dat geloof in de praktijk brengt. Dat is heel erg belangrijk. Want, mijne vrienden, geloof is praktische levenswaarde. Van uw handelingen zijn er minstens 2 of 3 per uur - en nu neem ik een minimum - die bepaald worden door uw geloof, uw inzicht in geestelijke waarden. Zelfs wanneer u dént dat u dit alles vergeet, instinctief handelt u er naar. Uw concept van hetgeen de maatschappij toelaat en niet toelaat is gebaseerd op uw geloof. Zonder een waar geloof kan een mens niet rustig, niet vredig, niet gelukkig leven; en dan laat ik alle geestelijke dingen verder buiten beschouwing. Zelfs wanneer je gelooft in een ondergang, een definitieve ondergang, maar tegelijkertijd in de waardigheid van de mens, dan kun je toch nog gelukkig leven, omdat je staat voor je principe, voor de gedachte. En dan mag men misschien zeggen, dat het jammer is dat je dat gelooft maar indien je op deze wijze meent het leven te mogen zien en te moeten zien, en je handelt er naar, dan zul je nog die vrede en dat geluk vinden; dan zul je nog - onbewust - de krachten uit de kosmos putten, die er beschikbaar zijn.

Dat is het eerste punt van mijn betoog. U heeft dus de conclusie gehoord. Onze tweede conclusie was: Handel en leef naar je geloof, onverschillig de consequenties, zonder debat met anderen, zonder vragen.

Maar aan dit probleem is nog een andere kant verbonden. Wat kunnen wij doén met ons geloof? Wanneer we wérkelijk geloven? Wanneer we niet bang zijn voor de dingen en ze met een schouderophalen afdoen of aan de ene kant acceptierend aan de andere kant meteen wegschuiven. Laat ons eerlijk zijn. Wanneer u gelooft rijk te zijn - wat nog al een stom geloof zou zijn, want je kunt je eigen portemonnaie gemakkelijk bekijken - wanneer u dat gelooft en u gaat de straat op, een winkel in, wat gebeurt er dan? Dan treedt u op als iemand met voldoende middelen. Het gevolg is, dat de wereld u als zodanig aanslaat en dat u een krediet geniet, wat u, anders niet zoudt hebben. Met dat krediet alleen zoudt u soms rijk kunnen worden. Er zijn verschillende mensen, die dat bewezen hebben.

U gelooft om wat anders te noemen, redelijk dus - na rijp beraad, dat u in staat bent om iets nieuws te maken, iets nieuws uit te vinden. Dan behoeft u daar helemaal geen diploma's voor te hebben, u hoeft er ook geen stempel van de gemeenschap voor te halen en u hoeft het niet op zegel te stellen. Wanneer u gelooft, dat het in u is om de wereld iets nieuws te geven en u zoekt ernaar, dan vindt u het. En als u een voorbeeld ervan wilt hebben, denk dan eens aan Edison. Een empiricus, die met zijn proefnemingen meer bereikt heeft dan duizend theoretici. De man, die iets nieuws wilde scheppen en het geschapen heeft. Zo was het er niet één, zo - zijn er duizenden, de hele geschiedenis door. Wanneer je gelooft, dat iets goed is, zoek het vorm te geven, beeld te geven. Wanneer je gelooft b.v. - om nu eens iets anders te nemen - dat een goddelijke kracht of de kracht van de geest of iets anders genezen kan op aarde, zult u dan zeggen: "Ja, maar ik kan die kracht niet gebruiken?" Dat zou dwaas zijn, nietwaar? Als je gelooft, dat die kracht er is, dan is zij er. Als ze er is, kun je ze ook gebruiken. Wanneer je gelooft, dat God liefde is, dan is die liefde er voor iedereen en niet voor een enkeling". Zonder uzelf niet uit in uw geloof, en u zult met dit geloof practisch zeer veel kunnen doen.

Om een paar punten te noemen: Géloof in uzelf, in uw vermogen en uw kunnen; uw prestatievermogen verdubbelt, uw vreugde in de arbeid verdubbelt. Geloof, dat u kunt volbrengen wat u verlangt O .... en het leven wordt een vreugde, ondanks teleurstelling en tegenslagen. Want er is nooit een ogenblik, dat u zegt: "Nu kan ik niet meer." U zegt altijd: "Ik kan dat doel bereiken, ik ga verder."

Geloof dat je goed kunt zijn. Dat is ook een heel gek ding. Misschien vindt u uzelf nog zo goed niet. Maar als u voortdurend probeert te handelen, alsof u goed ware, wanneer u gelooft, dat u goed kunt zijn, dan bent u het lang voordat u het van uzelf accepteert, omdat door het geloof uw handelingen op het goede - zoals u het ziet - gericht worden. Wanneer u gelooft, dat de wereld een plaats kan zijn van mensen, die elkaar begrijpen, die elkaar steunen en elkaar helpen, begin dan niet te vragen van de wereld, of die je misschien begrijpt of helpt. Want dan ga je kijken, dan ga je twijfelen dan ga je zoeken. Probeer die wereld te begrijpen, probeer die wereld te helpen, werk voor die wereld; dan kómt deze toestand uiteindelijk feitelijk. Uw geloof verwerkelijkt het. Wanneer u staat voor het water en u zegt tegen uzelf: "Ik kan niet zwemmen, ik zal zinken," dan zinkt u. Ook wanneer u ettelijke medailles hebt in de kast van gewonnen zwemtoernooien. Maar wanneer u niet kunt zwemmen, zoals een kind wel eens kan,

dat niet schrikt van het water, dan zwemt het "op z'n hondjes", en het paddelt, maar het drijft, het blijft boven. Het vertrouwen in het kunnen maakt het mogelijk elke capaciteit, die in je leeft, ook werkelijk te gebruiken. En dat is heel wat meer, dan menig een gelooft. Want degenen, die dit alleen redelijk bekijken, die missen iets. Neem b.v. de mensen, die deze verschijnselen onderzoeken. Ze geloven het wel, of ze geloven het niet. Daar kan niemand iets aan doen. De meesten geloven het wél. Maar ze zoeken een bewijs; zij willen het vastleggen en fixeren. En daardoor staan ze steeds weer voor frustraties; daardoor moeten ze steeds meer zichzelf ontkennen, moeten ze "neen" zeggen, waar ze "ja" bedoelen en omgekeerd. Deze mensen kunnen niet gelukkig zijn.

En zoals deze mensen op hun terrein, zo bent u op uw eigen terrein ook vaak. U gelooft in een hele hoop dingen, die u niet in de praktijk durft te beproeven. U vindt het heel logisch om naar een winkel te gaan. En wanneer men u zegt: "Deze weegschaal is zuiver", en u weet niet zeker of het zo is maar u gelooft het wel, dan zult u toch in ieder geval eens een keertje vergelijken, al is het alleen maar met een paar kilogrammen. Dan weet u het tenminste. U gelooft heel veel dingen, die misschien niet reëel zijn. U heeft uw persoonlijk geloof, een vlechtsel van bijgelovigheden. Goed; breek dat door het met de werkelijkheid te vergelijken. Zeg niet: "Ik voel het zo in me maar: "Zou het nu wel zo zijn?" Of u voelt het in u en het is een werkelijkheid en dan is het onveranderlijk. U wéét het volkomen zeker. Of u weet het niet en dan zult u het, na moeten gaan.

Zwakke gaat in veel gevallen door voor geloof. Laksheid evenzeer. Men gelooft iets, omdat.....nu ja, de pastoor zegt het of de dominee of de meester, die onderricht geeft. En het zal wel zo zijn, het interesseert eigenlijk niet. Vader heeft, het gedaan, moeder heeft het gedaan, het deugt voor mij ook wel. Dat kan nooit, een werkelijk geloof zijn! Ofwel: Ja, als ik maar durfde te geloven, dan zou ik .... dit en dat doen. Dwaasheden. Wanneer de tegenstrijdigheid van Paulus tot uiting komt, dan komt dit misschien wel het meest tot uitdrukking in zijn uitroep: "Heer, help mij geloven." Hij kan het klaarblijkelijk alleen niet af. Hij is dus niet overtuigd. Hij spreekt dus tegen zijn overtuiging in. Hij is tweeslachtig. Het toont dezelfde tweeslachtigheid van de Christelijke maatschappij, die aan de ene kant onmiddellijk op God gelooft en aan de andere kant voorzorgen neemt. Die gelooft, dat God de vrede wil, dat God liefde geeft, dat ieder, die van goede wil op aarde is, vrede zal kennen in de hemel zowel als op aarde .... maar wij doen toch bij voorkeur aan bewapening; want per slot van rekening, God zou eens kunnen dommelen en dan moeten wij een paar kanonnen hebben om Zijn taak over te nemen.

Wat is dit voor een redenering? Dit is toch geen geloven meer? Als het geloof een praktische levenswaarde moet zijn, vrienden, dan moet het niet iets zijn wat we gebruiken om ergens in een kastje te zetten. Wanneer u bij een gezin zoudt komen, dat een prachtig servies heeft en u ziet, dat zij het in de kast zetten, waar iedereen het kan zien, en dat ze zelf van houten plankjes eten of gezamenlijk uit de pan, dan vindt u dat vreemd, nietwaar? Maar wat doet u anders met uw geloof? Vertel eens wat doet u anders dan etaleren, wat u gelooft? O, u ligt op uw knieën en u smeekt God misschien. U redeneert. Maar waar is de werkelijkheid? Om van het geloof werkelijk nut te hebben; om het geloof werkelijk tot een belangrijk deel van je kunnen en niet alleen van je leven te maken, moet je dit geloof dagelijks durven hanteren en gebruiken, zonder aarzelen.

God heeft gezegd: "Genees de zieken. Spijzig de hongerigen" Nietwaar, dat staat in uw Christendom. Goed. Doe dat dan en vraag er niet naar, of die hongerigen misschien niet zo hongerig zijn en of die zieken misschien eigenlijk niet genezen mogen worden op die manier. Dan doe je het. Er staat: "Geef uw goederen aan de armen en volg mij." Geloof u, dat Jezus' weg de enig juiste is? Dan heeft u dat te doen en niets anders. Dan is dat uw plicht. Dan is dat de enige mogelijkheid voor u om werkelijk te leven.

En zo gaat het met alle geloof. Ook die dingen, die u gelooft misschien in het spiritualisme. U gelooft misschien, dat wij, geesten van overgeganen, u nabij zijn, dat we u helpen. Vanuit mijn standpunt kan ik zeggen: "Dat is waar". Maar voor u blijft het geloof. Geloof u daar intens genoeg in om de overgeganen aan te roepen, wanneer u zelf niet verder kunt en te zeggen: "Hier, knap het voor mij op. Wijs me, hoe ik het zelf moet opknappen." Als u dat werkelijk doet, dan wordt u meer raad gegeven, dan heeft u meer wijsheid ter beschikking dan ieder ander mens. Want wij kunnen met het geloof heel veel doen.

En nu ga ik even praten op een ander terrein. Ik heb tot nog toe de zaak gehouden op uw wereld. Misschien mag mijn eigen visie hier ook aan te pas komen, nietwaar? Dus luistert u hier eens naar, dan weet u tenminste, hoe ik de mogelijkheden van dit geloof aanvoel. Ik geloof. Dan schakel ik de rede uit. Ik schakel ook de geestelijke rede uit. Er is geen omschrijving meer. Mijn wezen wordt als een geheel en ik geloof in een bepaalde hoge kracht. Noem die kracht God, noem ze een engel, noem ze een heilige, noem ze misschien een overgegene .... maar geloof er in. Dan heeft u daardoor uw eigen wezen volledig afgestemd óp die hogere kracht. Dat weten wij uit ervaring. Voor u is het een kwestie van geloof.

Wanneer je afstemt op een bepaalde kracht, dan is het logisch, dat elke variatie, die in die kracht ontstaat, ook bij u merkbaar wordt. Wanneer u een radiotoestel afstemt en er is een zender, die op die golflengte werkt, dan hoort u het signaal. Zwak of sterk, dat ligt aan de zender, maar u hoort het. Dat wil zeggen: het verschijnsel wordt in het afgestemde geopenbaard. Wanneer wij nu bidden b.v. niet alleen zomaar zoals ik daarnet heb gesproken maar in dit geloof, dus in een stil aanvaarden van God, dan aanvaarden wij elk aspect binnen het Goddelijke, dat ons gebed verwerkelijk. Dan is het gebed a.h.w. verhoord op het ogenblik, dat het wordt gesproken. We hebben behoefte aan kracht; we willen een mens genezen of we willen onszelf genezen. Wij geloven, dat dit mogelijk is. Wij grijpen uit naar de kracht, die wij ons daarbij voorstellen. Op dit ogenblik zal al, wat aan genezend vermogen in die kracht aanwezig is, ook binnen, ons geopenbaard worden. Het gevolg is, dat we genezen.

We verlangen inzicht. We weten, dat we zelf te beperkt zijn, maar we zijn geneigd om die flitsen van intuïtie te aanvaarden. Dan gaat ons problemen in dit gelovig vertrouwen op een grotere - nadat we alles hebben gedaan eerst om het probleem zelf scherp te stellen - zo scherp, dat we niet verder meer kunnen vanzelf als een compleet geheel naar de kosmos. In die kosmos is het antwoord. Het antwoord vormt mét het probleem samen één geheel, dat zich in ons open baart. Intuïtief kiezen we niet de stoffelijke of rédelijk juiste weg, maar de voor óns enig juiste weg.

Per slot van rekening is God rond ons en in ons. Een geloof, zeker. Ik kan het ook niet bewijzen. Maar voor mij is dat nu eenmaal een zekerheid; daar houd ik mij aan vast. En ik neem aan, dat u dat toch ook gelooft, ook al denkt u er niet altijd over na. (Ja, sommige mensen zouden het zelfs griezelig vinden. Het idee, dat je in de badkamer staat met God om je heen!) Maar begrijp nu eens die werkelijkheid: God is Kracht. Het is niet een persoonlijkheid, zoals u die kent, maar het is een Kracht. Ze is altijd, rond ons. Dan is het logisch, dat elke afstemming van ons wezen die Kracht volledig doet functioneren, ín ons, dóór ons, úit ons. Er is ons niets onmogelijk, wanneer ons geloof groot genoeg is: Maar ons geloof moet gebaseerd zijn op een weten. En dat is de grote moeilijkheid.

Er zijn veel mensen, die denken dat je met geloven verder kunt komen, ook wanneer je níét weet. Maar wanneer ik het antwoord wil hebben van God, dan moet ik weten hoe ik een vraag stel. Als ik een reactie wil hebben van God, een gebedsverhoring, dan moet ik weten hoe ik bidden moet, maar dan moet ik ook weten, wat ik in dat gebed moet zeggen. Wanneer ik een verschijnsel wens, dan zal ik moeten weten wélk verschijnsel en hoe, om het uit die kracht te kunnen realiseren. Het geloof geeft ons een mogelijkheid, zo groot, dat je aarzelt om het te aanvaarden. Een werkelijk geloof, een volledig geloof geeft u de mogelijkheid om jong of oud te zijn, zoals u wilt. Het geeft u de mogelijkheid om te leven in meer werelden tegelijk. Het geeft u de mogelijkheid op twee plaatsen tegelijk te zijn. En al die dingen, die onmogelijk of wonderbaarlijk worden gehéten door de normale mens.

Maar daarvoor hebben we een geloof nodig, dat gericht kan worden. Geloof moet richtbaar zijn. Het wordt een direct praktisch hanteerbare levenswaarde op het ogenblik, dat wij onze kennis, ons streven en onze wil samen doen gaan om voor onszelf een zo volmaakt mogelijk beeld te scheppen van hetgeen we willen bereiken. En dan bereiken we het. Dan is er geen aarzeling. Dan kun je midden door het vuur gaan zonder je te branden. Dan kun je de toekomst beleven of het verleden, precies zoals je zelf belieft. Dan is er geen blindheid en geen doofheid meer, noch van de geest noch van het lichaam. Maar je moet wéten je moet wel handelen.

De uitdrukking van de mens is b.v. vanuit ons standpunt steeds de daad. Een mens denkt wel veel, maar die gedachte wordt pas een werkelijkheid voor hem, wanneer hij ze ook in de

praktijk brengt of wanneer ze door de praktijk wordt gefrustreerd. Wanneer wij volledig willen geloven, dan zullen wij onze daden moeten baseren op iets, wat níét bestaat dan in ons geloof. En dan zullen we daaruit de vervulling kunnen verkrijgen.

U gelooft zoveel in uw leven. U gelooft wat de buurvrouw vertelt over die burens aan de andere kant. U gelooft, wat de melkboer vertelt over het ongeluk van 5 straten verder. U gelooft wat de kinderen vertellen dat de onderwijzer vertelt. U gelooft de publicaties van de kranten en weekbladen, de lezingen van geleerden en al wat de radio u gelieft te vertellen. Kúnt u dan niet geloven in datgene, wat in uzelf leeft? Want u heeft dit geloof gemaakt tot een speciaal kenteken van uw maatschappij. Uw maatschappij is gebaseerd op geloof.

Een groot gedeelte van uw wetten, van uw argumenten voor een bepaalde wetgeving zijn gebaseerd op een geloof, dat geen realistische inhoud meer heeft. Op wat men aanneemt, dat God wil en op wat sommige mensen denken, dat volgens Gods wil goed is. Daarop baseert men de keuze van een paus, of een amendement van de Katholieken over gemengd zwemmen of een voorstel van de Chr. Historischen om het drinken voor de mens een beetje moeilijk te maken. Daar baseert men alles op. Daar baseert u ook alles op. U baseert uw oordeel over uw medemens op wat u gelooft, dat goed is, nietwaar? U baseert uw houding tegenover uw medemens op hetgeen u omtrent hen gelooft, niet op wat u wéét. En zo gaan we verder. Wanneer u dan toch zoveel gelooft, zoudt u dan niet het geloof willen beschouwen niet alleen als een praktische waarden in het leven, maar als een practisch actieve, een practisch beheersbare waarde, door uw eigen geloof zozeer te activeren, dat u daarmee, de beschikking krijgt over de krachten, die het geloof voor ons allen kan openbaren?

Het was een vraag en het was tevens het einde van het tweede gedeelte van mijn betoog. En dan blijft er alleen nog een derde deel. En dat is technisch.

Wanneer wij het Al beschouwen, dan kunnen wij dat ontleden. Het is nog niet zo lang geleden, dat er een debat werd gehouden over de vraag: Is God een persoonlijkheid of een elektromagnetisch veld? In feite is elk verschijnsel, dat wij kennen, een elektrisch of een magnetisch verschijnsel, energie in een of andere vorm. We kunnen natuurlijk uitgaan van dit wetenschappelijk standpunt, maar dit kan ons niet bevredigen. Want zelfs indien we bewijzen kunnen, dat het totaal der schepping bestaat door een elektromagnetisch veld, zo treden daarin wetten op, die niet inherent zijn aan het magnetisme of aan het elektrische verschijnsel op zichzelf. Het gevolg is, dat wij door de wetten en regels, die wij erkennen of menen te erkennen, komen tot het aanvaarden van een persoonlijkheid.

Wij weten, dat het leven op een gegeven ogenblik verdwijnt uit het stoflichaam. Maar we weten ook, dat het een vreemde essence is, dat het verschil zonder meer niet kan worden vastgesteld. Zelfs in de zogenaamde gewichtsprocessen bij stervenden, die dus op een weegschaal stonden met hun bed zonder het zelf te weten, heeft men wel een gewichtsvermindering kunnen vinden, maar men heeft niet kunnen zeggen: Dit is nu geest of het is wat anders. Bovendien waren de verschillen zeer klein en zouden ze mogelijk door vochtigheid, door verschil in temperatuur ook beïnvloed kunnen zijn. Maar de mens, ziende wat verdwijnt zegt: Het leven is iets bijzonders; het is niet slechts een eigenschap van het organisme.

Ofschoon er wetenschappelijk geen enkel bewijs is, dat leven iets anders is dan een begeleidingsverschijnsel van het samenwerken van een aantal cellen onder bijzondere stralingsconditie of bijzondere energetische conditie, geloven wij, dat leven een homogeen geheel is; een persoonlijkheid, die voort bestaat of althans een geheel eigen iets is, dat vervluchtigt. We móeten dat wel geloven. We weten, dat onze materie vast is. We hebben kortgeleden ontdekt dat die vastheid maar zeer relatief was, dat ze bestaat uit atomen. Uit moleculen en atomen, en die atomen weer uit kleine deeltjes. We hebben geleerd, dat vastheid niet werkelijk is. Toch is voor ons, zodra we in de stof zijn, de materie geen beweging. Ze is vast, ze is hanteerbaar, onveranderlijk, ongeacht alles wat erin verandert. Is het nu dwaas om te geloven, dat de vastheid, die die materie bezit, een zin heeft? Want dat dergelijke bindingen anders niet zouden blijven bestaan? We weten niet of het menselijk leven een zin heeft. Maar we geloven het, omdat we zónder dit geloof het leven waardeloos zouden vinden.

De wetenschap kan niet bewijzen, dat het menselijk leven zin heeft. Ziet ge, vrienden, wanneer we af moeten gaan op de wetenschap zonder meer, dan komen we nergens terecht.

Wanneer we af moeten gaan op de theorieën alleen, dan komen we nergens terecht. Maar het blijkt, dat wanneer we de feiten aanvullen met een aangevoelde waarheid, een onbewijsbaar innerlijk weten, onze wereld vorm en gestalte krijgt, zin en inhoud. En dan is er ondanks de drie gedeelten van mijn betoog uiteindelijk maar één conclusie mogelijk voor mij. Zij is mijn persoonlijke geloof weer, dat ik in deze conclusie nog eens wil verwerken.

Er is een God, absoluut evenwichtig; of - zo u wilt zeggen - misschien rechtvaardig. Een God, die liefdevol is, omdat Hij ín en mét alle dingen is. Er is een God, die een Wezen is, een Persoonlijkheid, ook al bestaat Hij niet op een wijze, die voor ons kenbaar is. Wijzelf kunnen uit die Onmetelijke bron van het Goddelijke putten te allen tijde zoveel we willen, indien we die God maar kunnen accepteren. Er bestaat geen band tussen ons en lagere of hogere geesten, tenzij we die zelf accepteren, zelf zoeken. Indien wij willen en slechts God zoeken, bestaat de band alleen tussen ons en God en zullen alle verschijnselen onverschillig uit welke wereld of sfeer slechts een uiting van die wil zijn en in overeenstemming met ons geloof.

Ons geloof is de enige richtsnoer, die aan ons leven inhoud en betekenis kan geven. Het is het enige, dat het ons mogelijk maakt om voort te streven, keer na keer, zonder ooit ongelukkig te zijn, zonder ooit onszelf "mislukt" te gevoelen. Het geloof is de kracht, die het ons mogelijk maakt het bewustzijn te ontwikkelen en zo, bewustzijn en geloof tot eenheid smedende een waarheid te erkennen, die in onze onvolmaakte vorm voor ons thans nog niet zichtbaar is.

Waar wij ook leven en hoe wij ook leven, indien ons geloof niet waar is, is ons leven waardeloos. Waar wij ook leven en hoe wij ook leven, indien ons geloof voor ons een vervulling betekent van eigen wezen en wij geloof uitdragen in de wereld op een voor ons juiste wijze, dan hebben wij een eenheid gevonden met de kosmos, die nimmer verbroken wordt en die zich zal openbaren in elk facet van ons wezen en leven.

Dat zijn dan de punten, die ik nog even naar voren bracht als deel van mijn eigen geloof. En nu zijn we dan klaar met die inleiding. U zult zich misschien gaan afvragen: "Wat moeten we daar nu zo dadelijk over zeggen of vragen." Mag ik u een paar suggesties geven? U heeft toch wel eens geprobeerd iets door het geloof te doen, wat niet vólbracht werd, zoals u het dacht? U heeft toch wel eens een stelling gehoord, die u nolens volens aanvaard hebt, omdat het zo hoort zonder daarvan zeker te zijn? U heeft toch wel eens gemeend, dat het leven geen zin had, omdat het demonisch was? Wel, vraagt u dat dan. En wanneer u het niet eens bent met wat ik gezegd heb, dan is het nog veel gemakkelijker. U moogt alles tegen me zeggen, precies zoals u het denkt, zoals u het wilt, zo dadelijk. Want indien wij over geloof spreken op deze wijze, niet zoekend naar de kleine verschillen tussen deze en gene godsdienst, maar naar de praktische betekenis, die het heeft in ons leven - een eenheid met God - dan zullen we er allen rijker door worden. Ik zowel als u, u zowel als ik. Want hoe meer we het geloof leren beseffen in zin ware betekenis vrienden, hoe sterker het ons mogelijk wordt dit geloof aan onszelf te openbaren en volgens dit geloof te handelen en zo de waarheid te vinden.

En nu wens ik u allen een aangename pauze toe Tot zo dadelijk.

DISCUSSIE

Zo vrienden, dan komt nu dat moeilijke gedeelte: het debat. Dat wil zeggen als er iets te debatteren is. Nu ben ik me ervan bewust, dat ik een zeker voordeel heb tegenover u. Ik kan n.l. de tijd uitstrekken om op mijn gemak na te denken, wat u niet kunt. Daar staat tegenover, dat ik - wanneer u goed debatteert - een soort simultaan-séance moet spelen. Ik zou dus als ik u was me niet in laten schuchteren door de gedachte: "Ze zijn me toch de baas". Maar ik zou proberen me op mijn plaats te zetten, wanneer u de kans krijgt. Mag ik dan voorstellen, dat u begint met de eerste vraag?

❖ *Doet men God niet te kort, indien men in moeilijke omstandigheden hulp vraagt aan een dierbare overledene i.p.v. aan God?*

Zou een mens God te kort kunnen doen? Het is maar een vraag. Wanneer God almachtig is en eeuwig, kunnen wij Hem niet te kort doen. Een andere vraag is: Doen wij voor ons eigen idee misschien God tekort? Dat is een zuiver persoonlijke kwestie. Maar tenslotte wij vragen toch

altijd hulp van de goede, van de lichte krachten, van Gods krachten. En ik geloof niet, dat de directeur zich erg beledigd zal voelen, wanneer je aan één van zijn klerken assistentie vraagt voor iets, waarvan je aanneemt, dat hijzelf daarbij niet onmiddellijk nodig is. Dus ik meen, dat ik hier met "neen" kan antwoorden onder het beding, dat men zelve dus niet de idee heeft, dat men God tekort doet. Heeft men deze idee, dan kan men zich beter tot God wenden. Maar zolang u dat niet aanvoelt, vraagt u rustig hulp aan een ieder, aan wie u die hulp vragen wilt, zolang deze kracht in uw bewustzijn een goede kracht is. Commentaar?

❖ *Doet men daar wijs aan?*

Dat is een zeer moeilijke vraag voor mij. Want dit houdt ook in, dat ik moet zeggen: Wanneer u mij om raad vraagt, dan is het eigenlijk wijzer, wanneer u het aan God vraagt. Maar wijs lijkt het mij niet. Ik zal u ook vertellen waarom: wij, overgeganen, zijn eigenlijk een verdere ontwikkeling van hetgeen we op aarde waren. We houden ten dele onze eigen visies, onze eigen stellingen bij en we hebben ook evengoed de mogelijkheid om fouten te maken als een mens. Nu zullen onze fouten misschien niet zo ernstig meer zijn, maar voorkómen kunnen wij het niet. We zijn niet feilloos. Wij zijn mensen met een eigen karakter a.h.w., die geen lichaam meer hebben. En om nu de vergelijking maar weer te gebruiken: Wanneer u iemand hebt met een goed geheugen, dan kunt u hem natuurlijk vragen wat *dít* of *dát* betekent en hoe je dit of dat woord spelt. Maar als je een encyclopedie onder je bereik hebt, dan is het verstandiger om het even in die encyclopedie na te slaan. Dan weet je het zeker en dan weet je het goed. Op dezelfde manier zou ik zeggen: In God zijn alle dingen en uit God komt alle kracht. Dus wanneer je vraagt aan God, dan zal het volgens goddelijke weten wil volbracht worden, misschien door degenen, die u nastaan. Maar dan is er niet meer dat nadrukkelijke van "eigen visie" van een overgegene - dus een onvolmaakt wezen - bij betrokken. Het lijkt mij persoonlijk dus wel verstandiger om u tot God te wenden, maar een bezwaar tegen het vragen van hulp aan anderen is er daarom nog niet. Tenzij dit laatste; en dat is gen kwestie, die u voor uzelf weer uit moet maken.

❖ *Aan een overledene kan men iets in gedachten vragen. Maar met u kunnen we van gedachten wisselen. En in dit laatste geval hebben we niet de volle 100 % zekerheid, dat wat de intelligentie wenst door te geven ook inderdaad doorkomt, vanwege het onvolmaakte medium.*

Dat is inderdaad waar. Maar daar staat weer iets tegenover. Wanneer u aan God vraagt of aan een intelligentie om raad of hulp, dan is het nooit zeker, dat u het goed begrijpt, zelfs wanneer het goed gezegd wordt. Er zijn dus meer mogelijkheden voor het ontstaan van fouten. Ik geloof, dat de resultaten belangrijker zijn dan de interpretatie.

❖ *Kunt u dat laatste nog even toelichten?*

Kijk eens. Neem b.v. aan, dat u bij mij komt met een probleem. Ik laat u dat probleem voorleggen en maak u duidelijk zo goed als ik kan, waaruit het bestaat. Nu zeg ik op een gegeven moment: "Dan willen we proberen u te helpen". Dan kunt u wel zeggen: Wat hij gezegd heeft is onzin". Als u het verwerpt, aan zult u ook nooit ergens komen. Dan zal dat ook werkelijk geen gevolgen hebben. Maar zelfs wanneer u het er niet mee eens bent, kunt u zeggen: "Nou ja, er kan ergens een fout schuilen in mijn begrijpen, of in hetgeen de geest heeft doorgegeven; maar laat ik mij nu aan die hulp vasthouden". Dan heb je grote kans, dat die hulp wel goed is, ook wanneer de rest voor jou misschien wat twijfelachtig of onvolkomen is. Het resultaat is dus belangrijker in dit geval om te zien of de zaak nu goed of niet goed begrepen of verstaan was, dan het andere. En datzelfde geldt tegenover God. Als je God om hulp bidt en Hij helpt je, dan heeft Hij je goed verstaan. Dat is toch logisch. Zonder dat weet je het niet, want God geeft geen antwoord.

❖ *Natuurlijk. Wanneer er van verstaan gesproken wordt, is het altijd goed.*

Inderdaad. Maar of God het heeft verstaan, zoals u het heeft uitgedrukt is een andere vraag. Want het is een typisch verschijnsel, dat de mens heel vaak juist met bidden - u had het daar nu even over - het onmogelijke vraagt. Ik wil u graag een voorbeeld geven: Een mens heeft door eigen instelling en eigen fouten een bepaalde ziekte, een bepaald verschijnsel bij zich veroorzaakt. Dat kan iets betrekkelijk onbelangrijks zijn, slapeloosheid, maar het kan ook iets ernstigs zijn als kanker b.v.. Nu zegt die mens: "God, help mij daaraf." Als God dat moest doen volgens de wijze, waarop de mens dat vraagt, dan zou Hij moeten genezen en hem daarmee dus de gelegenheid geven zijn zelfde fouten opnieuw te begaan. Dat wil zeggen, dat het voor het geheel van de mens onjuist zou zijn. God hoort dit echter niet als: "God, genees me van die ziekte", maar als: "God, maak van mij een beter mens". En dus zal de goddelijke

kracht niet werken op de ziekte speciaal, maar op de oorzaak. Want verdwijnt de oorzaak, dan zal ook de ziekte langzamerhand afnemen en verdwijnen. Dan zal de mens dus zeggen: "God heeft mij niet verstaan", omdat hij niet begrijpt, dat het Goddelijke het volmaakte reflecteert en niet slechts de onvolmaakte en soms zelfs onredelijke wens van de mens. Is dit voorbeeld duidelijk genoeg?

En dat is natuurlijk het verschil. Komt u bij een geest of een entiteit en zegt u: "Help me van de slapeloosheid af" of "Help me van de kanker af" of van onverschillig welke ziekte, dan kan het heel goed zijn, dat hij zegt: "Ja, ik zal het proberen. Ik zal proberen u te helpen". Dan zal hij heel vaak ....daarmee, geef ik eigenlijk keukengeheimen ook van de geest prijs; maar ja, goed .....dan zal hij heel vaak eerst proberen om de verschijnselen te verminderen. Want dat vindt hij toch eigenlijk ook wel erg. En pas daarna zal hij proberen de mens zo te helpen, dat deze dus de verschijnselen niet meer terugkrijgt.

En dat is nu het verschil. God zegt: "Eerst de les en dan de hulp"; en de geest zegt: "Nu ja, we beginnen te helpen als het even kan en dan zullen we proberen de les er later bij te geven." En alleen wanneer de goddelijke wet dat onmogelijk maakt, ja, dan kan de geest er ook niets aan doen. Dus er zit wel een klein verschil in. En zo zal de geest dus eerder verstaan (in menselijke zin) dan God. Want God overziet het geheel en de geest overziet vaak slechts een klein deel. U ziet, er zitten nogal wat problemen aan vast hier.

❖ *Want als je heel ver gaat nadenken over je eigen verlangen, dan blijft er meestal niet zo heel veel van over.*

Juist. Een zeer juiste opinie. Het verlangen van een mens is over het algemeen eerder een chimaera, een nachtmerrie als het ware, dan een werkelijkheid. Maar achter die verlangens verbergt zich meestal, wel een werkelijk verlangen. Wanneer de mens de mogelijkheid zou vinden om zijn verlangens: de dingen waarom hij bidt en smeekt, terug te brengen tot het simpele en het ware, dan zou hij klaar zijn.

❖ *Maar om het nu eens heel scherp te stellen: Het lijkt mij niet nodig om God te bidden om iets voor zichzelf, dan dat het een kwestie is imaginaire behoeften. dat men niet accepteert?*

Dat is het enige dat we willen zien. En dan zijn we daar op het punt van de erfzonde, oordeel over goed en kwaad, waardoor wij ons distantiëren van God en zo leven in een tweeledigheid, die in haar voortdurende strijd ons leed en zorgen baart. God aanvaarden met een volledige kritiekloze aanvaarding zou inderdaad de ideale oplossing zijn. Maar om dit te doen zou je je hele mens-zijn moeten veranderen; en dat kun je niet.

❖ *Dan zou je nooit behoeven te bidden.*

Nooit behoeven te bidden, dat zou erg onbeleefd zijn.

❖ *Als je alles aanvaardt, hoef je toch niets meer te vragen?*

Neen. Maar je hoeft ook niets te vragen. Dat is nu juist de foutieve opvatting van de mens. Hij zegt, dat bidden vragen is en in zijn dagelijks leven bidt hij dan ontzettend veel en het is eigenlijk vaak meer een grote bedelpartij dan bidden. Maar wat is werkelijk bidden? Spreken met God en luisteren naar God. En als je nu de doorsnee-mens hoort bidden dan is het: "O, mijn lieve God, geef mij nog een klein beetje meer geld; geef me een nieuw huis; geef me een inkomen; maak me beter; en zorg alstjeblijft voor Pietje en Jantje en Opa en Oma". En dan gaan we gauw verder met de orde van de dag, want de rest interesseert ons niet. Dat is eigenlijk geen bidden, hè?

❖ *Kunt u er een voorbeeld van geven, hoe men juist bidden moet*

Ik wilde het juist doen, ja, als tegenstelling.

❖ *O, neem me niet kwalijk.*

Dat hindert niet. Ik ben blij, dat u het zegt, Het is een bewijs, dat u er interesse in hebt. Kijk eens, wanneer we werkelijk goed moeten bidden, dan moeten we dat net doen als tegenover mensen. Wat doet u, wanneer iemand binnen komt en die geeft u een doos met een grote taart erin of bloemen? "O, wat vind ik dat leuk zeg. Neen maar dat is fantastisch! Nee, zeg, hartelijk bedankt!" En in sommige kringen volgt er dan nog een vochtige smakzoen op ook. Nu kun je God moeilijk een zoen geven, maar je kunt toch wel je appreciatie uitdrukken voor al, wat Hij elke dag geeft. Mijn idee van goed bidden - het is mijn idee, u hoeft het er niet mee

eens te zijn, u moogt u ertegen verzetten - dat is eigenlijk dit. Wanneer je nu eens een dag hebt gehad, dat je tegen jezelf zegt: "Wat heb ik nu allemaal voor goeds gehad? Ja, door die situatie ben ik toch eigenlijk aardig heen gekomen. Ik heb nog een paar mooie bloemen gezien. O ja, het was wel fris in de lucht, maar er was toch nog eventjes een beetje zon. En wat brandde die kachel lekker. Ik dank U dat U mij dit allemaal hebt gegeven, God. En als het Uw wil is mij te zeggen, wat ik moet doen om Uwe wil te vervullen," Spreek ..... En dan luister je. En dan komt er misschien niets, helemaal niets. Maar dat geeft niets. Je luistert een ogenblik in diepe concentratie. Je denkt: "God, ... God," en meer niet. En dan? Ja, dan moet je weer terug naar het leven toe, of dat nu in een sfeer is of in een wereld. Dan zeg je nogmaals: "God ik dank U; en ik hóóp in staat te zijn Uw wil ook bewust te vervullen vanuit mijn wezen. Amen. Zo zij het en niet anders."

Dat lijkt mij nu het beste gebed, dat een mens kan doen. Som je rijkdommen op en dank God ervoor dat je ze bezit. Kijk niet naar het kwaad. Heel veel van het kwaad, dat je ziet, is imaginair. Dat is niet werkelijk kwaad. Dat was een noodzaak. Maar je kunt het niet beseffen. Maar wat je dan erkent aan "goed", dus van "goede gaven" van God uit, erken die, dank ervoor en probeer om naar God te luisteren; om een ogenblik in concentratie alleen te wachten of God wil spreken. Dat lijkt mij het meest juiste, ja, het enig juiste gebed.

❖ *Ik zou toch zeggen, dat je God zo hoog acht, dat Hij niet bedankt wil worden. Als wij iemand iets geven, blijven we toch ook niet wachten om bedankt te worden? Dan lopen we door.*

Ja, daar heeft u gelijk in vanuit dit punt: dat het uw taak dus niet is om die dank te aanvaarden. Dat hoeft u niet te doen. Maar het is wel de taak van anderen om dankbaar te zijn.

❖ *Maar dan is het toch niet nodig daar uiting aan te geven.*

U hoeft daar geen uiting aan te geven. Maar nu moeten we het eens even duidelijk stellen. Wat zijn wij tegenover God? Kinderen. Wij weten niet of God onze dankbaarheid wel op prijs zal stellen, of niet. Vermoedelijk niet. Dat ben ik met u eens. Maar voor onszelf is het noodzakelijk, dat we dankbaar zijn tegenover God. En dáárom moeten we God danken. Het gaat om óns. God is volmaakt. We kunnen aan God niets veranderen. Maar wij willen met die volmaaktheid meer contact. Daarvoor bidden we toch werkelijk, nietwaar? Om iets van Gods volmaaktheid in ons te kennen en te voelen. En daarvoor is dat danken belangrijk. Dan weten we, wat God ons geeft; dan vergeten we God niet. Want als er één fout is in het leven, dan is het niet God bedanken, maar dan is het God vergeten. Er zijn zoveel mensen, die nemen alles wat God hun geeft aan, zonder meer als iets normaal. Alsof ze willen zeggen: "Nu ja, dat is Gods taak en eigenlijk doet Hij het nog niet goed genoeg". Ik weet wel, dat het niet zo bedoeld is wat u zegt, maar veel mensen zijn zo. Ze menen, dat ze het récht hebben van God te eisen; en dat hebben we niet. God geeft wat goed is voor ons en wat nodig is voor ons. En wij mogen dan rustig, als kinderen a.h.w. danken. Zoals het misschien uw wens niet is, als u een kleine meid een zuurtje geeft, dat ze zegt; "Dank u, oom", maar dat u het aan de andere kant toch ook onplezierig zou vinden, als ze naar u toe zou komen en zou zeggen: "Zeg, oom, heb je nog snoepjes voor me? Neen? Hé jakkes", en weggaan. Nietwaar? En zo moeten we dat bekijken. Voor onszelf is het nodig, dat we kunnen appreciëren wat God geeft. Daardoor alleen kunnen we met Hem in harmonie komen. En daarom acht ik - nogmaals - de vorm van gebed, die ik heb aangegeven, de beste.

❖ *Maar Jezus heeft toch gezegd: "Al wat ge in mijn naam vraagt, zal u gegeven worden". Dat is toch ook vragen?*

Inderdaad. Omdat de mens nog niet beter begrijpt. Laten we één ding niet vergeten: Jezus heeft gesproken tot mensen, die nog niet wijzer wáren. Mensen die móesten vragen. Maar wanneer er staat: "Vraag en u zal gegeven worden, kloppen u zal worden opengedaan", dan betekent dat nog niet: Zeur God elke dag aan het hoofd en probeer de poorten van de hemel open te rammen. Dan betekent dat alleen: Stel desnoods uw behoeften vast en wees ervan verzekerd, dat God die behoeften zal vervullen. Het is maar een kwestie van interpretatie en ik geef graag toe, dat hele godsdiensten gebaseerd zijn op het vragen aan God. Maar het lijkt mij, dat die vragen aan God een onderschatting is van God. Want God is een rechtvaardige God en een liefdevolle God. Wij zijn Zijn schepselen. Zal Hij ons dan ooit onthouden, wat werkelijk noodzakelijk is voor ons?

❖ *Dus accepteren.*

Dus accepteren we. Maar voor onszelf denken wij. En wanneer u dan een minder goede m.i., - ja er kan altijd over gedebatteerd worden - maar ook aanvaardbare vorm van gebed wilt hebben dan is het: "God ik weet, dat het nodig is, dat ik rijk wordt, dat ik gezond wordt of wat anders Ik weet, dat Gij mij zult helpen en daarvoor dank ik U." Maar laat er nooit een vraagteken achter staan. Dan is het net alsof je God niet vertrouwt. Een persoonlijke visie, dat geef ik graag toe.

❖ *Hetgeen men weet, gelooft men niet; en dat wat men gelooft, weet men niet. Kan men nu door het geloof tot weten komen, of door weten tot geloof? Wij geloven en leven goeddeels in de leugens van onze voorvaderen en denken niet zelf, leert ons o.m. Krishnamurti. Wij moeten ons leren onttrekken aan het spel der tegenstellingen door ontleding van de verschijnselen. Is dit denkproces nodig om tot een waar geloof te komen?*

Noodzakelijk is het niet. Want zowel het ene als het andere is waar. Door weten kom je tot begrip van de begrenzing van het weten en zo tot het aanvaarden van een grotere kracht en een groter weten dan de eigene. Omgekeerd zal je door het geloof - het actieve geloof dus - komen tot een aanvaarding van een evenwichtigheid, óók al is die niet geopenbaard voor jòu op dat ogenblik. Maar je zult trachten om die in je eigen leven werkelijk te maken en zo door de ervaring het weten vergaren, dat je geloof voor je mogelijk heeft gemaakt. De geciteerde stelling: "Wij leven in de leugens onzer voorvaderen" is wel waar. Want de wereld heeft voor zichzelf een reeks van wetten en van waarheden opgebouwd, die allesbehalve aanvaardbaar zijn. Denk b.v. eens aan de historie: Piet-Hein was groot, want hij overwon de zilvervloot, hij bracht rijke buit mee. Men zou ook kunnen zeggen: Het was een zeerover, die toevallig geluk had.

❖ *Maar hij is eigenlijk groot geweest, omdat hij discipline, op zijn vloot bracht.*

Als dat zijn grootheid is, dan is hij daarin lang de enige niet, want menigeen had een betere discipline op zijn schip, dan Piet-Hein op het zijne. Maar daar gaat het nu niet over. Kijk eens, ik wil alleen maar zeggen: Zowel in de historie als in de godsdienst, in de moraal, de ethiek, de filosofie, worden we natuurlijk voortdurend geconfronteerd met de meningen van voorouders en die worden ons ingepompt als een waarheid, wanneer we op aarde zijn. Dat is natuurlijk onjuist. We moeten zelfstandig denken. Alleen is de vraag maar: Hoever kóm je daarmee En nu lijkt het mij verstandiger om de weg te, kiezen, waarbij je het geloof aan Gods goedheid probeert te bevestigen in al wat je rond je ziet, ook al is het moeilijk. Dan kom je vanzelf tot een erkennen van feiten, dus tot een weten. Wanneer je het weten voorop zet, dan is het erg moeilijk, want dan moet je eerst de wetenschap der mensen gaan scheiden in waarheid en leugen. En dat is iets, waartoe niet iedere mens in staat is hoogstens een enkeling, die in absolute meditatie en concentratie zich onttrekken kan aan stoffelijke beperkingen. Maar ik ben het in ieder geval in principe eens met hetgeen gesteld werd, en ik meen, dat men zowel door geloof tot weten als door weten tot geloof zal komen, omdat er uiteindelijk geen geloof en geen weten meer is, maar de totale ervaring van het Goddelijke in Zijn volledig kosmische uiting. Dat is de reden dus, waarom ik dit meen. Weten en geloof zijn twee kanten van hetzelfde. Het weten is de uitdrukking binnen de beperking van een bepaalde wereld; het geloof is het geloof is een kosmische aanvaarding die nog niet omschreven kan worden. Hoe meer ik weet, hoe meer ik genoopt word kosmisch te aanvaarden; hoe sterker ik echter tot een kosmische aanvaarding kom, hoe meer ik mij genoopt zal voelen - althans in mijn beperking - ook te weten omtrent hetgeen daaruit voortkomt.

❖ *Hulp invoeren van hogere krachten ten bate van zichzelf smaakt naar zwarte magie. Waar is de grens bij bidden om persoonlijke hulp?*

De zwarte magie bestaat uit het opleggen van de wil (dus van eigen wil) eventueel met behulp van lokmiddelen. (De bekende aanroep: bij mijn bloed bezweer ik u). Verder met magische middelen als naamkennis van krachten, die men ze nóópt tot het vervullen van uw wensen, ongeacht of deze stroken met hun eigen willen of niet. Wanneer wij aan een lichte geest om persoonlijke hulp vragen, dan doen we dat nooit in een dringende vorm. Wij leggen niet op. Wij maken een wens kenbaar, wij verzoeken. Dat is heel iets anders dan magie; en zeker dan zwarte magie. Op het ogenblik echter, dat wij trachten een kracht - hetzij een goddelijke of een andere - te dwingen onze wens te vervullen, dan hebben we zwarte magie. Op het ogenblik dat wij zoeken naar hulp voor de vervulling van onze wensen in lichte en hoge sferen of andere sferen en verzoeken daarbij om wat niet strijdig is met hetgeen door ons als

godelijk erkend wordt, dan is er geen sprake m.i. van zwarte magie en zelfs niet van witte magie. Want ook de witte magie - in haar onzelfzuchtigheid - heeft een dwingend element. En juist daarom mag de witte magie nooit zelfzuchtig zijn. Men legt immers een dwang op aan natuurkrachten en aan andere krachten. Zou men die ten eigen bate gebruiken, dan zou men het kosmisch weten en bewustzijn daarbij uit het oog verliezen en zo tot het zwarte komen. Is dit antwoord voldoende duidelijk? Geen commentaar?

❖ *Ja. Die hulp, die geesten geven op verzoek van de mens, ligt die eigenlijk dan ook niet op het gebied van de witte magie? U zegt: Ze zullen proberen de verschijnselen te temperen en daarna gaan ze pas aan het verbeteren van de fouten.*

Mag ik daar een vraag tegenover stellen? Wanneer hier Nederlanders b.v. naar Nieuw-Guinea gaan en aldaar de autochtonen helpen door hun onderricht te geven, door hun ziekten te genezen - ook ziekten, die uit hun leefwijze voortkomen - en eerst later proberen hun hygiëne te leren, vindt u dan dat dit magie is? Wordt dat magie, wanneer de autochtoon vraagt aan de blanke om hulp? Ik geloof van niet.

❖ *Nee. Maar hij gebruikt ook geen kosmische krachten daarbij.*

Het is nog een grote vraag, of hij daarbij al of niet kosmische krachten gebruikt. Want er zijn b.v. zendelingen - soms mensen, wier godsdienstig besef volgens de meesten uwer zeer simpel zal zijn - die in staat zijn tot zeer grote prestaties alleen dóór hun gebruik van kosmische krachten. Mag ik u herinneren b.v. aan de leprosen-kolonie van het Leger des Heils? En dergelijke prestaties worden geleverd door mensen, die in hun absolute vroomheid - onbewust misschien en onwillekeurig - voortdurend putten uit een goddelijk krachtreservoir.

❖ *Zolang het onbewust is, kan het niet magisch zijn.*

Juist. En daar gaat het nu precies om. Vanuit uw standpunt kan die hulp nooit magisch zijn. Vanuit óns standpunt kan zij slechts dan magisch zijn, wanneer wij krachten, hoger dan de onze, niet ons vrijwillig ter vervulling van onze taak gegeven, zouden afdwingen om daarmee ónze wil te vervullen. Anders is er geen sprake van magie, wit noch zwart

❖ *Ik geloof niet in een godsdienstig geloof; dus b.v. niet in de 10 geboden. Het is meer een vloeiend geloof. Ik ervaar het wel als een kracht, maar zou niet in staat zijn te zeggen, waarin die bepaald gelegen is. Wanneer je het ervaart als goed, kun je je dan toch vergissen?*

Ten opzichte van de kosmos, zeker. Want kijk eens: het ervaren als goed is niet gebaseerd op een ervaren van de kosmos, maar alleen een stellen van eigen houding t.o.v. de kosmos. Een dergelijk geloof - hoe prijzenswaard ook in zichzelf - heeft het bezwaar - dat het geen formuleringen verdraagt. M.a.w. er kán geen weten bij dit geloof ontstaan. Eerst wanneer u dit vloeiende geloof kunt omzetten in een voor uzelf omschreven vloed van kracht, dan kunt u verder gaan. Tot het ogenblik dat u deze omschrijving heeft gegeven en dus een limitering a.h.w, binnen uw eigen bewustzijn heeft aangebracht voor het geloof en de waarden, die uit uzelf voortkomen, zal het gevaar voor verkeerd handelen in dat geloof afnemen. Tot die tijd kan ook hetgeen als goed wordt gevoeld soms verkeerd zijn in kosmische zin en dus voor uw bewustwording en uw ontwikkeling. Indien u het echter in volledige overeenstemming met een "geloof" - zij het ook zo vaag en ongevormd als het omschrevene - als goed hebt ervaren, dan zal hier geen schuldbeustzijn uit voortkomen, en zullen dus de gevolgen van het kwade (dus de correctie, die u ondergaat) toch een verdere bewustwording veroorzaken, die u vreugdig kunt beleven. Er is dus geen sprake van straf, maar alleen van een reeks van gevolgen, die je dan verder moet ondergaan en verwerken. Is het duidelijk?

❖ *Is het voor uw leven een steun, wanneer wij iets trachten en het ook tot stand brengen? Bemerk u, wanneer wij u dankbaar zijn?*

Ja, wanneer u ons dankbaar is, merken we dat. En wanneer die dankbaarheid wordt uitgedrukt in een op de wereld werkzaam zijn volgens hetgeen wij als waarheid erkennen en als noodzaak, dan is dat ons een zeer grote vreugde. Uw dank kan voor ons een zeer grote vreugde zijn, wanneer wij merken, dat u zich vrij hebt gemaakt van vele beperkingen, van vele bijgelovigheden; en dat u aan de andere kant toch eerlijk naar het goede en naar het beste streeft metterdaad. Dankbaarheid in gedachten wordt geaccepteerd, maar heeft voor ons weinig overtuigingswaarde, zolang ze niet resulteert in daden. Het klinkt misschien wat vreemd. Dus .... o, wij ervaren die binding met u niet - zoals u misschien denkt - als een van onze kant uit "leraren" alleen of "werken" alleen, maar als een wisselwerking, waarbij onwillekeurig datgene, wat we nu tot stand kunnen brengen, het loon is voor ons werk. Dat

loon is een intensifiëring van onze vreugde, de grote vreugde, die ons gegeven is in het licht. Ik zou er alleen nog dit bij willen zeggen: Wij helpen u niet, omdat u nu toevallig mensen bent of wat anders. Het helpen dat wij doen, vloeit voort uit de behoefte tot helpen. Het is geen gunst, die we u bewijzen. Het is een innerlijke noodzaak. Zoals je soms zo blij bent, dat je het niet na kunt laten een ander in die vreugde te laten delen. (Denkt u maar eens aan de vader, die zo blij was, dat hij iedereen een sigaar in de mond drukte met de woorden: "Ik heb een vader, ik ben zoon geworden".)

Het goddelijke licht is voor ons zo'n grote vreugde, dat we die moeten delen om ze volledig te kunnen smaken. Daarom werken wij. En dan weten we zelf wel, dat we ook fouten maken en dat we soms de dingen anders of beter hadden moeten doen.. Zo goed als die vader misschien in zijn vreugde ook de verpleegster een sigaar in de mond drukte, in plaats van haar op een andere wijze zijn dank te betuigen. Daar gaat het niet om. Het gaat niet om de fouten, die je erbij maakt. Die zullen we wel herstellen, zo goed als wij kunnen, wanneer het ons mogelijk is. Maar de hoofdzaak is dit délen van onze vreugde. Het anderen zoveel mogelijk deelachtig maken aan hetzelfde, dat wij kennen: een intens en vreugdig bestaan, waarbij God voor ons steeds meer reëel, meer werkelijk wordt. Ik zou haast zeggen: soms meer een wéten dan een geloof. Ik hoop, dat dit voldoende is op deze vraag. Wilt u er verder op doorgaan, gaat uw gang.

❖ *Indien ik volkomen vertrouw op God, lijkt mij bidden onnodig. Want Hij - levende in mij - kent mijn noden beter dan ik. En Hij zal ook zonder mijn bede mij hoeden en leiden - zij het middels zijn agenten - in deze wereld of aan gene zijde.*

Volledig juist gesteld. Maar om u dit te realiseren en u voldoende bewust te zijn van de God in u, zult u voortdurend aandacht aan die God in u moeten blijven wijden. Voor uzelf is het noodzakelijk het bewustzijn van deze goddelijke kracht, leiding en hulp ook bewust te verwerken en te ervaren. Ik ben het eens met u, dat bidden voor God absoluut onnodig is. We hoeven God ook niets te vragen, want Hij wéét. Wij hoeven Zijn aandacht nergens op te vestigen. Maar voor onszelfen is het soms goed te erkennen, wat God betekent voor ons. En het is zelfs beter God te vrágen dan God voorbij te gaan. Het is erg moeilijk om u dit duidelijk te maken, maar geloof wordt een werkelijke wáárde in je leven, een voortdurende waarde, wanneer je God voortdurend dichtbij je kunt gevoelen. En dat betekent, dat je van jezelf uit iets moet doen óm van die God bewust te worden. En dan is bidden lang niet de enige weg. Je kunt het doen met contemplatie, met meditatie. Je kunt het zelfs doen alleen door God a.h.w. in alle dingen te aanschouwen, steeds weer. Hoe je het doet geeft niet, maar je móet dit doen. Want laten we niet vergeten, dat er geesten in de duisternis zijn, die óók leven in God, wier leven zelf ook uit God voortkomt, in wie God ook bestaat; maar die hun bewustzijn hebben gesloten voor Zijn gaven en glorie en daardoor leven in de benauwde angstdromen van hun eigen gedachteleven. Juist dát moeten we voorkomen. Wij moeten ons één blijven voelen met God, En wij moeten al het demonische, al het duistere, al het .... onbelangrijke a.h.w. voortdurend van ons afschudden. We moeten wéten, dat God in ons leeft en dat wij één zijn met Hem. En het is daarvoor, dat het gebed. noodzakelijk is. De mens bidt tót zijn God, maar vóór zichzelf - ook wanneer hij bidt voor anderen, omdat hij in het uitgesproken gebed zichzelf de band met God hernieuwd realiseert.

❖ *dus u meent, dat het gebed noodzakelijk is?*

Ik het juist gezegd, dat gebed als zodanig - dus in de nauwe zin van het woord - niet noodzakelijk is, maar dat wél een realisatie van God noodzakelijk is, die in contemplatie en meditatie evenzeer bereikt kan worden, nietwaar? In de beleving zelfs. Maar je moet je bewust zijn van God. En nu meen ik, dat voor de doorsnee-mens het gebed de meest praktisch uitdrukkingswijze is van dit beleven van God.

❖ *Ik heb deze vraag gesteld, theoretisch. Maar de praktijk van het leven is zo, dat je vanzelf, automatisch, tot datgene, wat je als het hoogste acht, je wendt. Dat is een onoverkomelijke nood, een innerlijke noodzaak.*

Als dat waar was voor iedere mens, wat zou de wereld dan goed zijn. Helaas, menige mens wendt zich juist van het hoogste af, omdat het erkennen van het hoogste in jezelf, het je wenden tot dit hoogste, inhoudt, dat je een zekere standaard voor jezelf maakt; een zekere maat, waaraan je moet beantwoorden. Wil je leven. Die levensstandaard, die je zo geestelijk voor jezelf bouwt, is helaas sommigen te hoog. En daarom verwerpen zij God of miniseren zij

God, maken Hem tot een automaat of een gebaard mannetje op een gouden troon. Juist omdat zij die God graag ver van zich af willen weten

❖ *Maar ik geloof juist, dat vele mensen niet tot de gewoonte van bidden zijn gekomen, omdat ze het als een onbescheidenheid beschouwen, redenerende van uit de gedachte: als ik God was, zou ik het erg vervelend vinden, als zoveel miljoen mensen elke dag met die lange verhaaltjes kwamen.*

Volledig akkoord. Maar let u nu ook wel op de formulering, die ik heb gegeven. Ik acht het een noodzaak voor de mens zich van God bewust te zijn. Dat is het punt, waar het hier om gaat. Het gebed is een middel daartoe. Wanneer God al die gebeden zou moeten aanhoren zoals ze gebeden worden, dan zou het wel een erg pijnlijke kwestie worden. En dan zou God er waarschijnlijk een heel stelletje secretarissen en secretaresses op na moeten houden om al die vraagstellers en al die dankzeggers met een beleefd briefje en een handtekening af te doen. Maar zo is de zaak niet. Wat wij uitdrukken, drukken wij onmiddellijk uit in het kosmische. En bidden kan alleen dan onbescheiden zijn, wanneer het een soort poging wordt om met God ruilhandel te plegen, nietwaar? Een kind doet dat vaak onwillekeurig: "Lieve God, ik zal morgen heel erg braaf zijn, maar zorgt U dan, dat ik met Sinterklaas een voetbal krijg". Dat is dus onwaardig bidden, zodra we tot een zeker bewustzijn zijn gekomen. Maar bidden op zich zelf, een realisatie van God, kan niet onbescheiden zijn. Het is veel onbescheidener om iemand voorbij te gaan.

Stel, dat u niets heeft en u wordt opgenomen in een huis, gekleed, gevoed, men geeft u een behoorlijk bed, men geeft u geld, amusement, alles wat u hebben wilt. Nu komt uw gastheer voorbij en u zegt: "Het is zo onbescheiden als ik nu ga bedanken, ik loop hem liever voorbij". Dat kun je niet doen. Je moet althans de aanwezigheid van die huisheer erkennen. En wil je dat nu goed doen, dan zul je dat niet doen door elke dag naar hem toe te lopen en te zeggen: "Vriend: dank je voor het eten en dank je voor het bed." Neen, dan kijk je, of er misschien iets nodig is, of je kunt helpen, of je je appreciatie kunt uitdrukken. En dat doe je dan in bewustzijn van de persoonlijkheid en het wezen van die gastheer, nietwaar? Dat is niet alleen niet onbescheiden, maar dat is haast een noodzaak, wil de relatie tussen gastheer en gast in zo'n geval goed blijven. Vanuit een dergelijk menselijk standpunt moeten wij ons wel bewust blijven van God en moeten wij trachten op ónze manier Gods wil te doen.

Weet u, "bidden", dat wordt zo, ja, ik geef het graag toe, het is een vervelend woord .... dat wordt vaak helemaal verkeerd geïnterpreteerd. Zal ik u nu eens een voorbeeld geven van wat óók een juist gebed is? En dat toch helemaal riet onbescheiden was?

Er was een boer. Hij kwam toevallig vroeg op het land en hij zag daar die vette aarde klaar liggen. Er was geploegd, er moest gezaaid worden. Hij zag de zon rood opgaan door de mist en hij nam dus zo zijn pet eens af, krabde eens achter op zijn kop en zei: "Allemachtig, wat is dat allemaal mooi". Die man, heeft gezaaid. En toen dacht hij: "Het is zulk mooi weer, weet je wat, ik zal tegen de vrouw zeggen, dat ze voor de knecht maar eens een paar mandjes appelen neerzet, want ik weet dat hij niets meer heeft". Kijk, dat was nu zijn manier van bidden. Hij zette de realisatie van schoonheid, van geluk om in een ritmiek bij zijn eigen werk en daarnaast een vreugde - geven aan anderen. Maar ook dít was bidden, want het was - zonder woorden - een realisatie van God en Diens schoonheid in een poging om de volheid, die God schenkt, door te geven.

❖ *In praktijk is dat bidden, maar in theorie verstaat men daar toch heel wat anders onder.*

Ja, dan moeten we over het woord gaan twisten misschien. Maar de meest juiste definitie van het woord "bidden" is dit. Bidden is: zich wenden tot God om Hem te vragen of te danken met woord of metterdaad. Elk handelen in het bewustzijn van Gods wil en, het volbrengen van Zijn wil is een realisatie van Zijn wezen en een beantwoorden aan Zijn wezen en als zodanig tevens gebed.

❖ *Als u het zo stelt, ja. Maar in het Hollands is er nog een ander woord: aanbidden. En dat spreekt nog meer in de vorm van adoratie.*

Aanbidden is vereren of in de volledige zin: als God erkennen,

❖ *Dus in uw voorbeeld van de boer was dit adoratie.*

Neen, dat is geen adoratie. Want dan zou er een bewust erkennen van God in deze schoonheid aanwezig moeten zijn. Dat was er niet. Hij onderging zonder te aanbidden. En nu is aanbidden een heel gevaarlijk woord, want men aanbidt zoveel. Het is niet goed om b.v. Jezus te

aanbidden. Het is zelfs niet goed God te aanbidden in een bepaalde vorm. Want een dergelijke verering is een erkennen als Godheid met veelal een uitsluiten van het werkelijk kosmische. Persoonlijk ben ik dus niet erg voor het "aanbidden". Maar eerder voor het bidden, het ondergaan en beantwoorden aan het ervarene.

❖ *Ik voel meer voor het woord adoratie. Adoratie is toch meer een zich overgeven aan*
 Neen. Adoratie is ook niet een zich overgeven aan. Want adoratie is eigenlijk een soort synoniem voor aanbidden. En de betekenis is niet zoveel anders. Adoratie is een erkennen als méér, als begerenswaard; en een daaraan je aanpassen met je handelen en je daden. Over het algemeen brengt adoratie een begeerte-element met zich mee. En een begeerte-element is ook weer eenzijdig. Ik geloof dus, dat we zelfs adoratie redelijk eigenlijk een tikje achteruit zetten. God aanbidden als God is niet nodig. God ervaren als God is een directe noodzaak in elke sector van leven en beleven, die maar voor ons openstaat.

❖ *En het "Onze Vader"?*

Wat is het "Onze Vader" in feite? Is het niet eerder een vaststelling van het "ik" tegenover God dan een smeekbede áán God? Men heeft dat verkeerd geïnterpreteerd.

Men begint vast te stellen "God in de hemelen". "Uw Rijk" - de toestand van bewustzijn van Uw Wezen - "kome". Dat is voor óns; niet voor God. Voor God is het zo. "In den hemel zowel als op aarde". Dus overall waar het maar denkbaar is. "Geef ons heden ons dagelijks brood". Realisatie: Gód geeft. Wij verdienen ons brood niet, God geeft het. Dan: "Vergeef ons onze schulden, zoals wij hen, die schuld hebben tegenover ons, vergeven". Wij voelen ons niet zeker tegenover God, wij kunnen niet schuldig zijn tegenover God, maar we hebben dat gevoel. Door anderen, die tegenover ons schuld hebben, dit te vergeven, kunnen wij een evenwicht bereiken, waardoor we vrij staan tegenover God. Dan vragen we God om ons "Niet in verzoeking te leiden". Dat is tamelijk dwaas. Want dat zou impliceren, dat God dus de taak van de duivel overneemt. Tenzij we stellen "Gód, maak ons zo bewust van Uw wezen of ikheid", dan erken je God zozeer in alle dingen, dat je niet in de verleiding komt om tegen dit bewustzijn te handelen. En dan kun je ook zeggen: "Verlos ons van het boze of het kwade". Nietwaar, ook weer: "God in mij, maak het mij duidelijk, wat kwaad is en bevrijd mij er zo van". Hierbij is het hele gebed niet geconcentreerd, zoals men meent, op God; maar het is een uitdrukking van de behoefte, die de méns heeft. En alles is daarin genoemd. Zijn geestelijke toestand: Gods rijk. Zijn stoffelijke toestand: het dagelijks brood. Zijn problemen: schuldgevoelens. Zijn vrezen: verleiding, bekoring. En zijn pogen zichzelf te verlossen van het begrip "kwaad". Heeft hij dit alles volbracht, dan is hij terug tot de paradijstoestand. Het is dus ook weer een kwestie van interpretatie. Maar dit ben ik met u eens: Een mens die oprecht en eerlijk het "Onze Vader" bidt, heeft daarmee een van de meest omvattende en een van de schoonste gebeden gezegd, die er bestaan, wanneer hij tenminste begrepen heeft, wat hij zei.

Nu vrienden, is er nog iemand, die het woord verlangt?

❖ *Er is nog een probleem. Dat is van de rechterweg en van de linkerweg. En nu bedoel ik dat niet t.o.v. de mensen. Maar er is ook het linkerpad der demonen. Hoe adoreren zij het Allerhoogste?*

Evenzeer als u. Zij erkennen God evengoed als u en ze kennen Hem even goed in zich als u. Alleen hun uitdrukking van het Goddelijke en hun bewustzijn ervan is verschillend van het uwe. Laat ons zeggen, dat Gods openbaring een cirkel was. En Hij heeft daar in dit punt der schepping gezegd tot de krachten gelijkelijk: Gaat gij uit ter linker- gaat gij uit ter rechterzijde. Nu ontmoeten deze krachten elkaar en zeggen: "De ander gaat verkeerd". Maar dat is niet juist. Beiden gaan goed, maar beiden hebben hun eigen weg. Zij zijn voor elkaar gevaarlijk en vernietigend, omdat hun streven tegengesteld is, maar zij leven uit dezelfde Kracht. Voor hen bestaat dezelfde Kracht.

Ik wil zelfs verder gaan. Er zijn zogenaamde demonen die in feite engelen zijn. Niet gevallen engelen, maar werkelijk lichtende geesten, vol van glorie, die niet wonen in een gedrochtelijke hel van duister, maar in een lichtende wereld, een lichte sfeer en die tóch brengen een vervulling, die voor de mens onaanvaardbaar is. Laat ons niet vergeten, de mens geneigd is b.v. Azraël te ontkennen, wanneer déze roept tot de volgende proeve, tot de volgende sfeer. En dat hij deze engel ..... nu ja, aanvaardt als Gods wil maar afbeeldt als duister, zich niet realiserende dat hij licht is. Zo gaat het met velen van de demonen, velen van de duivelen, die

men vreest. Ook zij zijn licht. Maar hun licht is voor ons gevaarlijk, omdat hun weg een andere is dan de onze. Want wij zouden moeten terugkeren op onze eigen weg, maar daarbij ook verliezen, wat wij bereikt hebben.

Het is niet onze taak demonen te volgen of duivelen, of zij leven in het licht van een Waar Godsbewustzijn of dat ze zich afgesloten hebben in een beperking van het "ik", waarin ze streven naar chaos. Voor ons zijn ze onjuist en gevaarlijk. Wij zullen hen hun wegen laten gaan. Maar erkennen we, dat ze in duister verkeren, dan willen we hun een zeker medelijden niet onthouden, omdat ze God niet aanvaarden. En zien we in hun grootheid, dat ze God en goddelijke "kracht" in zich kennen, laat ons dan respectvol voorbijgaan, maar ons verwijderen van hen, voordat ze ons zouden meeslepen op hun pad, dat niet het onze is. Demonen kennen God zoals gij, allen. Zij leven zoals gij, gaan door sferen en werelden heen, doen bewustzijn op en brengen de vorming, die eens hun taak was, terug tot de oplossing, de oerenergie. Gij echter gaat geestelijk uit en gij zoekt uit de oerenergie de volkomen reflex te geven van het Goddelijk beeld, waardoor gij als een bewustzijn van het totaal daarin eens op kunt gaan. De wegen zijn verschillend, maar de kracht, die beweegt, is gelijk.

❖ *Maar ook zij komen toch op het goede pad terecht?*

Zij volgen het pad, dat voor hen goed is. Maar mag ik u een voorbeeld geven? Het is misschien heel eenvoudig. U staat hier met twee personen. De één moet naar Delft, de ander naar Scheveningen. Wanneer ze met elkaar heengaan, dan zal de een zich van het doel verwijderen, terwijl de ander de goede richting uitgaat. Wanneer ze elkaar ontmoeten en ze laten zich tot een praatje verleiden en even meelopen met de ander, zullen ze dus zichzelf benadelen in het snel bereiken van hun doel. Zo is het met de mens en met de demon. Beider doel is God. Maar God in een andere realisatie. En daarom kunnen ze niet dezelfde weggaan. Begrijpt u? Zo is er geen kwaad en is, er geen goed, er is een verschil in weg. Een verschil in weg, waardoor iets voor ons goed wordt, wat voor hen kwaad is; en omgekeerd. En wanneer zij van hun standpunt uit dus het goede doen, zijn ze voor ons kwade machten. En wij zijn, wanneer wij het goede doen, voor hen evenzeer demonen. Maar dat neemt niet weg, dat wij onze eigen weg moeten gaan, zoals de Schepper ons die gegeven heeft. En juist daarom mogen wij ons dus niet met demonen op houden. Is dat voldoende?

❖ *Is er geen middenweg?*

Er is geen middenweg. Men erkent God geheel en dan is er geen weg meer maar slechts een zijn. Of men erkent God niet geheel en streeft naar een erkennen volgens de wet, die God in uw wezen heeft gelegd. Dan is er een weg. Maar dan bestaat er ook geen middenweg.

❖ *Maar hoe komen ze dan tot hun vervolmaking?*

Hun vervolmaking is hetgeen voor u een teruggaan tot het beginpunt is. Het is moeilijk om u dat voor te stellen. Maar stel u voor, dat er een ras is, dat geboren wordt als grijsaard en dat leeft en kind wordt. Dan zal de grijsaard dwaas en kinds zijn, het kind zeer wijs. Maar het kind zal op een heel andere wijze van die bereiking gebruik moeten maken dan een grijsaard dat kan doen. Wanneer nu úw grijsaard met dat kind uit eindelijk in contact komt, nadat de weg volbracht is, dan zullen die beiden elkaar gelijk zijn aan wijsheid. Maar gedurende het groeiproces wordt u ouder en de ander jonger. En dat betekent, dat de wijze, waar op u uw ervaringen verwerkt, anders is, dat uw ontwikkeling, uw veerkracht, enz, verschillen zal en dus ook de wijze, waarop ge leeft. En dat het u onmogelijk is om met zo iemand vriendschap te sluiten, want terwijl u ouder en misschien machtelozer wordt, wordt die ander juist veel veerkrachtiger en jonger. Tegen de tijd, dat u oud en grijs bent en rustig, begint voor deze de adolescentie de jeugdige stormachtigheid. En op het ogenblik, dat u het moede hoofd wilt neerleggen om met een laatste blik het, Al te omvamen, ligt er aan de andere kant een baby, wiens geschreeuw u irriteert, maar die plotseling, zwiiggend, a.h.w. ondergaat in de moederschoot van het Al en daarin het bewustzijn kent. Als u zo'n beeld stelt, dan zal het u duidelijk zijn, dat ook zij een bewustwording bereiken, maar dat die althans in verschijningsvorm - en dus voor ons begrip - tegengesteld is aan onze weg.

Ik hoor verder niets vrienden. Vindt u het voldoende voor van avond? Mag ik dan voorstellen - misschien vindt u het vreemd - maar om aan het einde van deze avond, die toch vooral in het tweede gedeelte zoveel gegaan is over gebed en wat er bij hoort, eens te proberen op ónze manier (of beter gezegd, op mijn manier) een gebed uit te spreken, onvolledig als woorden zijn? Vindt u dat goed?

❖ *Heel graag.*

Dan zou ik dat zó willen formuleren, misschien ook als een dank meteen: "God, in mij en rond mij, maak mij meer bewust van U. Ik wil leren naar U te luisteren. Ik wil léren Uw gaven te waarderen. Want, mijn God, Gij zijt volmaakt; maar in mijn onvolmaaktheid kan ik U niet begrijpen en niet volgen. Laat mij dan mijn onvolmaaktheid steeds verminderen. Laat mij steeds mijn bewustzijn vergroten, zoals Gij dit reeds in mij hebt geschapen. Opdat ik verwerkelijken moge dát, wat Gij mij hebt gemaakt. Opdat ik moge zijn dát, wat ik reeds ben in Uw ogen. Groot is de kracht rond mij. Groot is het licht, dat mij gegeven wordt, Groot is de vreugde, die soms werelden met elkaar verenigt. Groot is de schoonheid van het leven. Groot is de kracht, die bestaat, wanneer je werkelijk wilt leven en wezen voor jezelf. In deze grootheid en schoonheid openbaart Gij U, God. Ik ben dankbaar dat ik dit ervaren kan. En wat meer is, ik zal streven, dat ik meer en meer de werkelijkheid van Uw wezen kan bereiken.

Ik dank U voor wat Gij zijt in mij en rond mij. En ik aanvaard, wat Gij zijt, zonder vragen. Dat het zo moge zijn, door alle sferen en tijden, zolang als ik leef in onbewustzijn van U, tot dat ik zal weten, Wie Gij zijt, mijn God en Wat Gij zijt". En daarachter kan ik alleen nog maar: "Amen". Wanneer we dit menen, zoals ik het meen op dit ogenblik, dan geloof ik, dat God Zelve het antwoord geeft. En dat in Zijn kracht en weten als die duidelijk worden in ons, steeds meer de mogelijkheid zal worden geschapen om waarlijk te bidden. Dat wil zeggen in daad en gedachte de eenheid met God te bevestigen.

Nu vrienden, dank ik u allen voor uw prettig discours en wens ik u allen verder ook een gezegende avond toe. Goeden avond.